

Joel qillqapiwan Laodicea llaqtapi kaq Qanchis Punchawpa Adventista Iglesiapaq — Kimsa Yupayniyuq

Puka Vinu Chakra Uywaq Uvasninga

Jeff Pippenger

2025-12-03

Ñawpaq qillqapi tukurqayku kay tapuywan: “Kay yuyaykuna churasqa kachkaptin, imaynataq 9/11-pi Joelqa qillqan tukurqan Pedro pentecostés p’unchaypi riqsichisqan willakuy hina?”

Pedroqa reqsisqanmi Joelqa willakusqanmanta hunt’akusqanta Pentecostés p’unchaypi, chayqa huk pachapa señalayninmi, Pentecostal tiempu tukukuyninta reqsichiq. Pentecostal tiempopi Espíritu Santopa rikuchikuyninqa qallariypi karqan, chaymanta tukuyninpi aswan hatun rikuchikuy Espíritu Santomanta karqan. Ñiyninwan yachaspa, iskaynin Bibliapas, Profeciapa Espíritu nisqapas, Joelqa qhepa para tiempoman churanku, yachayta atisunmi Joel qillqa 9/11 p’unchaypi kunan cheqaq rimayman tukusqanta; hinaspa qillqapa sapa elementonmi chiqanta rimarinqa 9/11-pi qallarikuq profético historioman, chaymanta purispa qanchis qhepa plagas kama, paykunatawanpas Joelqa “Señorpa p’unchaynin” nispa sutichan.

1888 watasqa hina, 9/11 p’unchawpi Laodicea willakuy qhawachisqaqa kunan pacha pruebanapaq chiqaq kachkan. Isaíasqa chay kikin willakuyta rikuchin pusaq chunka iskayniyuq t’aqapi, trompetapa hina waqyaspa Diospa llaqtanta huchankunata rikuchinanpaq. Chay “p’unchaw”pi Isaíasqa qallarín vozninta trompetapa hinata uyachispa, chay kikin p’unchawmi uvas chakra takiyninta takin.

Chay p’unchaypi takiychis paymanta: Puka vinuyuq uvas chakra. Ñoqa, Señor, waqaychani; sapa ratulla unuyninta qoni: ama pipas dañachinanpaq, tuta p’unchaypas waqaychasqaymi. Mana phiñakuymi ñoqapi kanchu: pitaj churarunman k’iska-kashakunatawan kichkakunatawan contraypi maqanakuypi? Ñoqa paykunata p’asaspa risaq, huñusqata rupachisqa. Mana chayqa, pay hap’ichun kallpayta, ñoqawan allin kawsayta rurarananpaq; arí, ñoqawan allin kawsayta ruranga. Jacobmanta hamuqkuna saphichakunqaku; Israel t’ikaranqa, ch’iqyaranqa, hinaspa kay pachapa uyanta ruruwan hunt’anqa. Isaías 27:2–6.

Kunan pacha espirituala “Israelqa t’ikarispa, mallkirispa, hallp’a pacha tukuy uyaqninman ruruchasqa hunt’achinqa” qhipa para pacha tiempopi, ñawpaq paraqa yurata mallkirichin, t’ikarichin ima, qhipa paraqataq ruruta puquchinqa. Nueva York llaqta wasikuna 9/11 p’unchaypi urmaykuptin, Apocalipsis chunka pusaqniyuqpi atiyiniyuq angelqa uraykamurqan, chaymantataq qhipa paraqa ch’iqchiyta qallarín. Chay p’unchawkunata Diospa qhawariqninkunaqa Laodicea iglesiaman putututa waqachinankupaq karqan. Isaíasqa willakuynin, Diospa llaqtanpa huchankunata sut’inchaspa reqsichiq, puka vinopa uvas chakra takinpas kikinmi. Joelqa ñawpaq kaq kapituluqa chay kikin willakuymi.

Petuelpa churin Joelmanmanman Jehová Diospa simin chayamurqan.

Kayta uyariychik, qhapaq machukunakuna, hinallataq uyariychik, llapa kay allpapi tiyaqkuna. ¿Kayqa karqachu qankunapa p'unchayninkupi, icha taytakunaykichikpa p'unchayninkupipas? Willakuychik churiykichikkunaman kaymanta, churiykichikkunataq willachunku paykunapa churinkunaman, paykunapa churinkunataq huk wiñay mirayman.

Imatapas kachka qurukuna saqisqantaqa langostakuna mikhurqanku; langostakuna saqisqantaqa cankerworm nisqa qurukuna mikhurqanku; cankerworm nisqa qurukuna saqisqantaqa caterpillar nisqa qurukuna mikhurqanku.

Rikch'aychis, machasqakuna, waqaychis; qaparichis, llapa vinuta upyaqkuna, musuq vinurayku; simiykichismantaqa kuchusqañam.

Huk llaqtaymi allpayman wichqamurqa, kallpasapa, mana yupayniyuq; kirunkunaqa leonpa kirunkunam, hatun leonpa k'iru-kirunkunataqmi payqa charin. Uvasniyta ch'usaqyachirqa, higos sach'ataq qaraqta ruraspa qaranmanta qichurqa; llipin q'alaqta saqirqa, wisch'uspataq; ramanakunataq yurajyachisqa kachkan. Wayna p'unchayninpi qosayuq sipas hina llakiy, llaki p'achawan watakusqa. Mikhuq ofrendapas, upyana ofrendapas Señorpa wasinmanta pichasqam; sacerdotekuna, Señorpa sirviqninkunaqa waqaychkan. Chakraqa ch'usaqyachisqam, allpataq llakichkan; trigota ch'usaqyachisqanrayku; musuq vinotaq ch'akipusqan, aceitetaq pisi-pisi wañuchkan.

Pinqakuychik, yapuqkuna; waqyaychik, uvas chakra uywaqkuna, triguraykum cebadaraykum; imaraykuchus chakra allayqa chinkasqañam. Uvapas chakisqañam, higos sach'apas pisi kallpayaqñam; granado sach'a, palmera sach'a hinallataq manzana sach'apas, arí, llapallan chakra sach'akunaqa qallusqa kanku; imaraykuchus kusikuyqa runakunaq churinkunamanta qallusqa.

Chumpikuychik, waqaychik, sacerdotekuna; qaparichik, altarpí sirviqkuna. Hamuychik, llaklla p'achawan tukuy tuta siriychik, Diosniypa sirviqkuna; imaraykuchus mikuy ofrendapas, upyana ofrendapas Diosniykichikpa wasinmanta hark'asqa kachkan. Ch'uyaqchaychik ayunota, waqyachiychik huk hatun tantanakuyta; huñuychik kurakkunata, llapallanta kay hallp'api tiyakkunata Señor Diosniykichikpa wasinman, hinaspa qapariychik Señorman: ¡Ay, p'unchawmanta! imaraykuchus Señorpa p'unchawnin qayllamushan, tukuy-atinyiyuqmanta hamuq chinkachiy hinam hamunqa. ¿Manachu ñawinchikkunapa ñawpaqenpi mikuy p'itikusqa, arí, kusikuypas sonqochakuy pas Diosninchikpa wasinmanta? Muruqa ismusqa kachkan kurpankuna urapi, qolqakuna chunyayasqa kachkanku, pirwakuna thuñisqa kachkanku; imaraykuchus sara ch'akirusqa. ¡Imaynata uywakuna unquywan qaparinku! wakaq ayllukuna pantasqa kachkanku, mana pastuyuq kasqankurayku; arí, ovejakunapa qotunkunapas chunyayasqa kachkanku.

A Señor, qanmanmi waqyasqayki: ninam ch'in pampa qhatakunata mikurqun, ruphayqa tukuy chakra sach'akunatam rupharqun. Chakra uywakunapas qanmanmi waqyakunku: unu mayukunam ch'akirqapun, ninataq ch'in pampa qhatakunatam mikurqun. Joel 1:1–20.

Joel qillqap ñawpaq kaq kapitulanta Diospa uvas chakranpa tukusiyninmanta rimashan. Isaíasmi “chay p’unchawta” churarin qhepa para qallariypa p’unchawnin kasqanta, chay p’unchawmi mallkikuna t’ikarinankupa, ñut’unankupa qallarín. Isaíaspa willakusqanman hina, Diospa llaqtanqa “saphichakunqa,” “t’ikarinqa hinaspa ñut’unqa,” hinaspa kay pachata “ruruwan” hunt’achinqa; chayqa kinsa puriyniyuq wiñay historiata rikuchishan. Huk mallkiqa allpapi “saphichakun.” Chayrayku “saphichakuy” ninanqa allpapi sayayta nin, chay allpataq ura piso, icha cimientom. “Jacobmanta lloqsimuqkuna” “saphichakunku,” chaymantaqa “Israel” sutichasqa kanku. Laodicea experienciamanta lloqsimuqkunataq chaymanta “Filadelfia” nisqakuna sutichasqa kanku, ichaqa chay experienciata waqaychanankupaqa huk prueba ruraypi atipaymi munakun, chay pruebaqa domingo leywan tukukun.

Jacobpa, (qichusqa) hinallataq Israelpa, (atipaykuq) willakuyninpi tupanakuyninqa reqsichinmi 9/11 p’unchaypi pikunachus saphichakunku kutimuspa kallariyninkuna hawaman, chaypi hinallataq chay pachallapi huk rimayniyuq t’aqanakuyman yaykunku. Willakuyninmantaqqa sutipa tikraquynin huk rimayninpaq unanchanmi, hina kasqanta rikuchispa Abram manta Abrahamman, Sarai manta Sarahman, Jacob manta Israelman hinallataq wakinkunaman. Chay versículopi, pikunachus 9/11 p’unchaypi kutimunku ñawpaq kallariy chiqaqkayninkunaman, paykuna huk rimayniyuq t’aqanakuyman yaykurqanku para qallarispa t’ikakunata hinallataq mallkikunata wiñachiptin. Domingo kamachiypi tukuy pacham “ruwaywan” hunt’asqa kanqa, imaraykuchus chay paraqa mana tupuyniyuqta hich’asqa kanqa.

Isaiasqaqqa Isaiaswan hinallataq rimanankama kashan, chaymantaqa tukuy huk profetakunapas hinallataq; ichaqa Isaiasqa waqrachina hina kunkanta oqarinan, hinaspa uvas chakra takiypa contexto-pi Laodiceapi qanchis p’unchay samana p’unchay waqaychaymanta Adventistakunaman huchankuta rikuchinankama. Chay takiqa Jesúsrayku takisqa karqan uvas chakramanta rimay uyarichiypi. Uvas chakraqa payta waqachirqan, payqa chakata manaraq chayaspa qhipa kuti Jerusalén patamanta qhawarispa; yachaspa ñawpaq Israelqa pruebayninkupa pacha tukukuyninman chayasqanta, hinaspa Diospa pacton llaqtan hina saqisqa kasqankuta. Chaypachallataq Cristoqa huk llaqtawan pactoman yaykurqan, paykunaqa Diospa uvas chakranmanta allin ruruykunata orqochinqaku. Qallariypi Josuépa uvas chakra willakuynin kasqanman hina, utaq tukukuypi Jesuspa kasqanman hina, musuq pactopi llaqtapa tukuqkunaqa pachak tawa chunka tawayuq waranqa runakunata unanchasqaku.

Cristoqa rimarqan Isaíaspa uvas chakranmanta profecíanta, hinallataq Hermana Whitepas.

“Uvas chakraqa yachachikuyninqa mana sapallanchu judío llaqtaman churakunchu. Ñuqanchikpaqpas huk yachachikuyta apamun. Kay miraypi iglesiaka Diosmanta hatun privilegioykunawan, bendicionkunawanpas qonqosqa kashan, paytaq suyan chayman hina kutichiynkunata.” Christ Object Lessons, 296.

Yachachiqmi kanqa Ñawpaq rimaymanta qhipa willakuymanta pusaq qillqapina liyiy, Profecíapa Espíritu nisqamanta.

“23 ñiqin kapitulu—Señorpa Uvas Chakra”

“Nación Judía”

Ishkay churinkunapa yachachikuynin qipamanqa uvas chakra-manta yachachikuymi hamurqan. Ñawpaq yachachikuypiq, Cristoqa judiokuna yachachikunaman kasukunapa ancha importancianmanta qawachirqan. Huk yachachikuypitaqmi, Israelman qhapaq saminchakuykuna qusqa kasqanta rikuchirqan, chaykunapiwan Diospa paykunapa kasukuyninmanta mañakuyninta qawachirqan. Paykunapa ñawpaqman Diospa munasqan yupaychayta churapurqan, mayqintachus kasukuyninkuwan huntachiyta atirqankuman. Hamuq p’unchaykunamanta pakasqa llika qichuspanmi, imaynatas paypa munasqanta mana hunt’asqankurayku llapa nacionpas paypa saminchayninta chinkachispa, kikinkuman tukunata apamurqanku, chayta qawachirqan.

“‘Huk wasiyoc runa karqan,’ nispa Cristo rimarqan, ‘payqa huk uvas chakra tarpuran, muyuriqninpi perqaykunata rurarqan, chay ukhupitaq vinota saruq t’unata allparqan, hinaspa huk torreta hatarichirqan, chaymantataq chakra llamkaqkunaman minkaykurqan, karu llaqtaman riqsirqan.’”

Kay uvas chakraqpa nisqanmanta willakuyta profeta Isaías qowan: “Kunanmi takisaq munasqayman, kuyakusqaypa takiyninta, paypa uvas chakraqmantapacha. Munasqayqa huk uvas chakrayuqmi karqan allin sumaq ruruyuq urqupi; muyuripa hark’arqan, rumikunatapas hurqun, akllasqa allin uvas mallkikunawan tarpuykun, chawpinpitaq huk torreta hatarichin, chay ukhupitaq huk uvas saruna lugaratapas ruran; hinaspan suyarqan uvaskuna rurunanta.” Isaías 5:1, 2.

Chakrayuq runaqa sallqa pampamanta huk allp’a chiqanta akllan; muyurqan, picharqan, yapurqan, allin akllasqa uvasmallkikunawan tarpun, achka allin ruruta suyaspam. Kay allp’a chiqanmanta, mana yapusqa ch’in pampamanta aswan allin kasqanrayku, suyarana payta hatunchananta, uywasqanwan llank’asqanwan chaypi ima rurukuna rikuchisqanrayku. Chayhinallataq Diosqa kay pachamanta huk llaqtata akllarqan Cristopa kamachisqanwan yachachisqanwan wiñachisqa kananpaq. Profeta nin: “Ejércitokunaq Señorninpa uvaschakraqa Israelpa wasinmi, Judá runakunaqa kusionmi mallkinmi.” Isaías 5:7. Kay llaqtamanmi Diosqa hatun privilejiokunata qoykurqan, achka bendicionkunawan saminchaspa, paypa mana tukukuq allin kayninmanta. Payqa suyarana payta yupaychanankupaq ruruta apamunankuta. Paykunaqa paypa qhapaq suyup prinsipionkunata rikuchinankupaq karqanku. Urmasqa, mana allin kay pachaq chawpinpiqa Diospa kasqanta rikuchinankupaqmi karqanku.

“Señorpa uvas chakran hina, paykunaqa rurayta karqan hucha llapa nacionkunapa rurayninmanta tukuy hinantinpi hukniraq ruruta. Kay idolokunata yupaychaq llaqtakunaqa kikinkunata entregakuspanku mana allin ruranakunata ruranankupaq. Sinchi maqanakuy, huchallikuy, munaq kay, ñak’arichiy, hinallataq aswan millay kawsay ruraykunaqa mana hark’asqa hina rurasqa karqan. Mana allin kay, uraychasqa kay, llakiywan wakcha kaymi chay ismusqa sach’amanta ruruqkuna karqan. Chayman sut’inchaytaqmi Diospa tarpuy saraq uvas sach’api apamusqa rurukunaqa kanan karqan.”

Judío nacionpa privilegion karqan Diospa karakternta rikuchiy, imaynachus Moisesman revelasqa karqan chay hina. Moisespa mañakuyninman kutichispa, “Qhawaychiway

Gloria-ykita,” nisqanta, Señorqa prometirqa: “Tukuy alli kayniyta qampa ñawpaqniykiman pasachisqa.” Éxodo 33:18, 19. “Hinaspan Señorqa paypa ñawpaqninmanta pasarispan willakurqa: Señor, Señor Dios, kuyapayakuq, sumaq sonqoyoq, unay suyaq, ancha allin kaywan cheqaq kaywan hunt’asqa, waranqa runakunapaq kuyakuyninta waqaychaq, mana allin ruwayta, huchallikuyta, huchatapas pampachaq.” Éxodo 34:6, 7. Kaymi Diosqa llaqtanmantam munarqa poqoyta. Karakterkunapa ch’uya kayninpi, kawsayninkupa santu kayninpi, kuyakuyninkupi, munakuyninkupi, llakikuyninkupipas, paykunaqa rikuchinankum karqa: “Señorpa leyñinqa hunt’asqa, almatapas kutirichiq.” Salmo 19:7.

“Judío llaqtawanmi Diospa munaynin karqa llaqa llaqtakunaman qapaq bendicionkunata qonampaq. Israelwanmi ñan allichasqa kanan karqa Paypa k’anchaynin llapan kay pachaman mast’arikunampaq. Kay pachapi llaqtakunaqa, millay ruwaykunata qatiskanu, Diosmanta yachayta chinkachirqaku. Chaywanpas, Paypa kuyakuyninpiqa Dios manam paykunataqa chinkachirqachu. Payqa munarqa paykunaman oportunidadta qoyta, Iglesiaswan sut’inchasqa Payta reqsinankupaq. Payqa yuyarqa Paypa llaqtanwan rikuchisqa principiokunaqa runapi Diospa moral imagen-ninta kutichinapaq mediokuna kananpaq.”

Kay propósito junt’achinapaqmi Diosqa Abrahamta waqyarqaq ídolo yupaychaq ayllunmanta lloqsispa, hinaspaq mandárgan Canaán hallp’api tiyananpaq. “Qanmanta hatun naciónta ruwasaqmi,” nispa nirqa, “hinaspa bendecisqayki, sutiykitaq hatunchasqa; qantaq bendición kanqi.” Génesis 12:2.

Abrahampa, Jacobopa, hinaspa mirayninkuna Egiptoman uraykuchisqa karqanku, chay hatun hucha llaqtapa chawpinpi Diospa qhapaq kayninpa kamachikuyninkunata rikuchinankupaq. Josepapa chiqap kayninpas, tukuy Egipto runakunapa kawsayninkunata waqaychaspa almiray ruwayninpas, Cristopa kawsayninpa rikch’aynin karqa. Moisespas, achka wakinkunapas Diospaq testigokuna karqanku.

“Israel llaqtata Egiptomanta horqomusqanpiqa, Señorqa huktawanmi atiynta hinaspa kuyakuyninta rikuchirqa. Munay rurasqankuna paykunata watasqa kaymanta qispichisqanpi, hinaspa chunllaq pampapi puriyininkupi paykunawan rurayninkunaqa mana paykunapa allinninkupaqlachu karqa. Kaykunaqa muyuriq nacionkunapaq yachachina rikch’aynin hina kananpaqmi karqa. Señorqa kikinta rikhurichirqa tukuy runa kamachiykunamanta hinaspa hatun kaymanta aswan hanaq Dios hina. Señalkuna hinaspa musphay rurayninkuna paypa llaqtanrayku rurasqankunaqa rikuchirqaqmi naturalezapa hawanpi atiynta, hinaspa naturalezapa yupaychaqkunamanta aswan hatun runakunapa hawanpipas. Diosqa hatunchakuq Egipto suyuta purirqa, imaynan qhepa p’unchaykunapi kay pachata purinqa hina. Ninawan, wayra parawan, allpa khatatyninwan, wañuymi, Hatun Kaqqa llaqtanta qispichirqa. Payqa paykunata horqorqaq wata-sqa kay allpamanta. Payqa pusarqa ‘hatun manchay chunllaq pampata, maypichus nina amarukunapas, alaqakunapas, ch’akiy kasqa,’ nisqata. Deuteronomio 8:15. Payqa unu llusichimorqa ‘sinchi qaqamanta,’ hinaspa mikuchirqa paykunata ‘hanaq pachapa trigowan.’ Salmo 78:24. ‘Imaraykuchus,’ nispa Moisés rimarqa, ‘Señorpa rak’inqa paypa llaqtanmi; Jacobqa herencianpa tupunmi. Payta tariirqa ch’in pampa allpapi, hinaspa usqhay waqay chunllaq pampapi; payta muyurichirqa, yachachirqa, ñawipa lulun hina waqaycharqa. Imaynan ankaqa qesanta kuyuchin, wawankunapa hawanpi phawarin,

rikrankunata mast'arin, oqarin paykunata, rikrankunapi apachin: chayhinataq Señor sapallan pusarqan, mana ima huk mana reqsisqa diospas paywan kuskachu karqan.' Deuteronomio 32:9–12. Chayhinatam paykunata payman apamurqan, aswan Hanaq Kaqpa llanthun ukhunpi tiyanankupaq.”

Cristoqa Israelpa churinkunapa pusagnin karqan ch'inneq puriyninkupi. P'unchaykunaqa phuyu sayarina ukhupi, tutakunaqa nina sayarina ukhupi p'isturisqa, payqa paykunata pusarqan hinaspa ñanman churarqan. Ch'inneqpa peligrosninmanta paykunata waqaycharqan, prometisqa hallp'aman paykunata chayarachirqan, hinaspa Diosta mana reqsiq llapa nacionkunapa ñawpaqenpi Israelta sayarichirqan paypa kikin akllasqa herenciaanta hina, Señorpa uvas chakra nisqanta.

Kay llaqtamanmi Diospa rimayninkuna qopikusqa karqan. Paypa kamachikuyninpa kamachisqankunawan muyurichisqa karqanku, wiñaypaq cheqaq kaypa, chanin kaypa, ch'uya kaypa wiñay kamayninkunawan. Kay kamayninkunata kasukuyqa paykunapa amachakuynin kananpaqmi karqan, huchasapa ruwaykunawan kikinkumanta chinkachikunankumanta qespichinampaq. Hinallataq, uvas chakra ukhupi torre hina, Diosqa hallp'a chawpipi churasqa karqan santo templonta.

“Cristoqa paykunap yachachiqnin karqa. Imaynachus paykunawan karqa ch'in pampa puriypi, chayhinallataqraqmi payqa karqan yachachiqninku, pusariqninku ima. Tinkuna wasipi, templopipas, paypa k'anchayninmi tiyakurqa ch'uya Shekinahpi, khuyapayakuna tiyanamanta hawanpi. Paykunapa raykunmi sapa kuti rikuchirqa munakuyninpa, paciencia-ninpa qhapaq kayninta.”

Diosqa munarqan llaqtan Israelmanta alabanzaña kananta, hinallataq gloriaña kananta. Paykunaman qosqa karqan tukuy espiritual allinchasqakuna. Diosqa mana imatapas mich'arqanchu paykunamanta, imapas allin kaqta carácter-ninkuta rurachiypaq, chaymi paykuna kikinpa representaninkuna kanankupaq.

Kasukunakuypas Diospa leyninta kasukusqankuqa kay pachapi llapa nacionkunapa ñawpaqenpi qapaq kaypi musphaypaq rikuchisqa kanman karqan. Paymi paykunaman yachayta hinaspa llapa sumaq ruwaq llamkaypi atiyta qusqan, payqa yachachiqninku kachkanmanmi hina, hinaspa Paypa leyninkunata kasukusqanrayku paykunata hatunchanman hinaspa aswan altoman oqarichinman karqan. Sichus kasukunku chayqa, wakin nacionkunata nanaychasqan unquykunamanta waqaychasqa kanman karqanku, hinaspa yuyayniyuq kallpawan saminchasqa kanman karqanku. Diospa k'anchaynin, hatun kaynin hinaspa atiyinmi llapa qapaq kayninkupi rikuchisqa kanan karqan. Paykunaqa sacerdotekunap hinaspa príncipekunap reino kananpaqmi karqanku. Diosqa llapa yanapakuykunata paykunaman qorqan kay pachapi aswan hatun nación tukuyta atinqankupaq.

“Ancha chiqap sut'ita rikuchispa Cristoga Moisés nisqanta ruwaspa paykunaman Diospa munayninta churarqan, hinaspa allinta sut'incharqan imayna kawsayninkupa allin kaynin kasqanta. ‘Qamkunaqa Señor Diosniykikman sapaqchasqa llaqtam kankichik,’ nispa rimarqan; ‘Señor Diosniykiqa akllasunkichik Kikinpaq hukllachasqa llaqtan kananpaq, kay pachapa hawanpi kaq llapa llaqtakunamanta aswan.... Chayrayku yachaychis, Señor Diosniykiqa

Paymi Dios, cheqaq Dios, pactota hinallataq khuyapayayninta waqaychaq, Payta kuyakuqkunawan, kamachikuyninkunata waqaychaqkunawan, waranqa miraykama.... Chayrayku qamqa waqaychanki kamachikuykunata, estatutokunata, juzgamientokunata, kay p'unchay qamman kamachisqayta, ruwanaykipaq. Chaymantaq kayqa kananqa, sichus qamkuna kay juzgamientokunata uyarispa, waqaychaspa, ruwankichik chayqa, Señor Diosniykiqa qampaqmi waqaychanqa pactota hinallataq khuyapayayninta, ñawpaq taytaykikunaman juramentowan nirqan chayta; hinaspa kuyasunkichik, bendecisunkichik, mirachisunkichik: bendecinqa wiqsaykimanta paqarimuqta, hallp'aykipa rurunta, trigoykita, vinoykita, aceitiykita, wakaykikunapa mirayninta, ovejaykikunapa qhatunta, ñawpaq taytaykikunaman qosunaykipaq juramentowan nisqan hallp'api. Qamqa llapa llaqtakunamanta aswan bendecisqam kanki.... Hinaspa Señorqa llapa unquykunatam qanmanta anchuchinqa, hinaspa mana mayqen Egiptopa millay onqoyinkunatapas, qam yachasqaykita, qamman churamunqachu.' Deuteronomio 7:6, 9, 11–15.”

“Kamachuspayku mandamientokunata waqaychayman karqanku chayqa, Diosmi prometekurqa trigo allin aswan sumaqninta qusunkuman, hinallataq qaqamanta misk'ita orqochispa apamusunkuman. Unay kawsaywanmi paykunata saqsachinqa, hinallataq qespichisqanta rikuchinqa.”

Diosman mana kasukusqanrayku, Adánwan Evawan Edenta chinkachirqanku, hucharaykutaq llapa kay allpa maldisiyusqa karqa. Ichaqa Diospa llaqtan runakuna Paypa yachachisqanta kasukuspa purichkaptiykuqa, paykunapa hallp'anku kutin allin ruruyuqman hinallataq sumaq kayman kutichisqa kanman karqa. Dios kikinmi paykunaman sut'inchaykunata qorqa hallp'ata yapuywan uywanankupaq, paykunataq Paywan kуска llank'anankupaq karqanku chayta kutichinankupaq. Chhaynataq llapa hallp'a, Diospa kamachiynin urapi kaspa, huk yachachiq rikuchikuy kanman karqa espiritu kaq cheqaq kaymanta. Imaynan Paypa naturaleza kamachikuyninkunata kasukuspa kay allpa qorinchasqankunata paqarichinman chay hinallataq, Paypa moral kamachikuyninta kasukuspa runakunapa sonqonkunaqa Paypa kikin kayninpa imaymana aswan allin kayninkunata rikuchinankupaq karqa. Asta mana creyente runakunapas kawsachiq Diosta sirviq hinaspa yupaychaqkunapa aswan allin kayninta reqsinman karqanku.

“‘Qhawariychik,’ nista Moisés rimarqan, ‘ñoqaqa yachachirqaykichik kamachikuykunatawan taripanakuykunatawan, imaynachus Señor Diosniy mandawarqan chayhinata, chay llaqtaman yaykuspá chaskinaykichikpaq chaypi hina ruwanaykichikpaq. Chayrayku waqaychaychis hinaspa hunt'achiychis; imaraykuchus kaymi kanqa yachayniykichik hinaspa entiendeniykichik nacionkunapa ñawpaqenpi, paykuna llapa kay kamachikuykunata uyarispanku ninqaku: Cheqaqtapuni kay hatun naciónqa yachaq hinaspa entiendeyuq llaqtam. Imaraykuchus, ¿ima naciónmi kanman chhika hatun, mayqanman Diosqa kay hinata qayllapi kachkanman, imaynan Señor Diosninchisqa kachkan llapa imakunapi payta waqyaspanchik? Hinaspa, ¿ima naciónmi kanman chhika hatun, mayqanpaqqa kanman kay llaqtapi kamachisqay llapa leyman hina cheqan kamachikuykuna hinaspa taripanakuykunakuna kay p'unchaw qankunapa ñawpaqeykichikman churashqayman hina?’ Deuteronomio 4:5–8.”

Israelpa wawankunaqa Diospa paykunaman churakusqan llapan suyukunata hap'iyta tiyan karqan. Chiqap Diospa yupaychasqanta hinallataq servicionninta mana chaskiq nacionkunaqa qichusqa kanan karqan. Ichaqa Diospa munayninqa karqan Israel nisqanwan Paypa kikin kasqanta rikuchisqanrayku runakuna Payman aysasqa kananpaq. Llapa pachamanmi evangeliopa waqyakuynin qusqa kanan karqan. Qaranakuykunapa serviciomanta yachachisqanwanmi Cristoqa nacionkunapa ñawpaqenman hatarichisqa kanan karqan, hinaspa llaqa payman qhawariqkunaqa kawsanankupaq. Llapa ñiqinkuna, Rahab cananea warmi hina, Ruth moabita warmi hinallataq, idolatríamanta chiqap Diospa yupaychasqanman kutiriykunaqa, Paypa akllasqan llaqtanwan hukllachasqa kanan karqan. Israelpa yupaynin yapakusqanman hinaqa, tinkunkuta mast'arichinankupaq karqan, chayrayku reynonkuqa kay pachata llapanta uqlarinanpaq.

Diosqa munarqan llaqa llaqtakunata k'uyakuyninwan kamachisqan uranman apananta. Payqa munarqan kay pachata kusikuywan chaymanta thak kaywan hunt'achisqa kananpaq. Runataqa kususqa kaypaq ruwaran, hinaspapas munan runakunaq sonqonkuta hanaq pacha thak kayninwan hunt'achiyta. Payqa munan kay uraypi ayllukunata hanaqpi hatun ayllu kasqanmanta unanchasqa kananpaq.

“Ichaqa Israelqa mana hunt'asqachuqchu Diospa munasqanman hina. Señorqa nirqan: ‘Noqaqa qanta tarpurgani allin uvas sach'ata hina, llaqa hunt'asqa cheqaq muhuwan: chayqa, ¿imaynataq noqapaq huk mana reqsisqa uvas sach'apa millay llusqisqanman tukurqanki?’ Jeremías 2:21. ‘Israelqa ch'usqa uvas sach'an; payqa rurunqa payllapaqmi.’ Oseas 10:1. ‘Kunanqa, Jerusalén llaqtapi tiyakuqkuna, Judá runakuna, ama hina kaspa, juzgaychis noqawan noqapa uvas chakraywan chawpipi. ¿Imataq aswan rurasqa kanan karqan noqapa uvas chakraypaq, mana rurasqaymanta? ¿Imaraykutaq, uvas ruruta suyaspa, sallqa uvastaña aparimurqan? Kunanqa, risqaykichis; willasaq imata noqapa uvas chakraywan rurasqayta: muyuriyta qichusqa, mikusqa kanampaq; perqanta urmachisaq, sarusqa kanampaq: chunyachisaq, manañam pitusqa kanqachu, manañam allpa allinchisqa kanqachu; ichaqa k'iskakuna, cashakuna wiñanqa: phuyukunatapas kamachisaq mana para parachinankupaq hawanman. Payqa ... taripaq kayta maskharqan, ichaqa qawariy, ñak'ariyachayllam; chanin kayta maskharqan, ichaqa qawariy, waqayllam.’ Isaías 5:3–7.”

“Señorqa Moiseswanmi llaqtanman churaran mana cheqaq kaypa rurayninpa resultadonta. Paypa rimanakuyninta mana waqaychaspanta, paykikuna kikinkumanta Diospa kawsayninmanta karunchakusqankumanmi chayankuman, hinaspanmi paypa saminchayninqa mana hamuyta atinmanchu paykunaman. ‘Allinta qhawarikuychis,’ nispa Moisesqa nirqan, ‘ama qispichiychu Señor Diosniykita qonqaspa, kay p'unchay kamachisqayki kamachikuyninkunata, taripayninkunata, hinaspa estatutonkuna mana waqaychaspanta: ama mikuspa saksasqa kaspaykichis, sumaq wasikunata ruwaspa chaypi tiyaspaykichis; hinaspa uywaykikuna, ovejaykikuna achkayaykuchkaptin, qullqiyki, qoriyniyki achkayaykuchkaptin, llapan kapuqniyki achkayaykuchkaptin; sonqoyki hatunchakuspa Señor Diosniykita qonqapunki.... Hinaspa sonqoykipi ninki, Kallpaymi, makiypa atiyinmi kay qhapaq kayta tarichiwasan.... Hinaspa cheqaqtapuni kanqa, sichus qonqapuwanki Señor Diosniykita, huk dioskuna qhepanta purispa, paykunata servipayki yupaychaspanta, kunan p'unchaymi qankunapa contraykipi testificani: cheqaqtapuni chinkapunki. Señorqa ñawpaqnikichispi chinkachisqan

nacionkunahinataqmi qankunapas chinkapunki; imaraykuchus mana kasukuyta munarankichischu Señor Diosniykipa vozninman.’ Deuteronomio 8:11–14, 17, 19, 20.”

“Willakuyqaqa mana kasukusqachu judío runakunapaq. Paykunaqa Diosmanta qonqarqanku, hinaspa paypa rantinpi sayaqninkuna hina hatun allin kayninkuta mana rikurqankuchu. Chaskisqanku bendicionkunaqa manam pacha runakunaman bendicionta apamurqanchu. Llapa aswan allin kayninkutaqa kikinkupa hatunchakuyninpaqmi hapipakurqanku. Diosmanta suwarqanku paykunamanta mañakusqan servicionta, hinaspa masinkunamantapas suwarqanku religiónpi pusakuyninta ch’uyanchasqa ejemplontawan. Unu pacha manaraq hamuq ñawpaq pachapi tiyaq runakuna hina, mana allin sonqonkupa llapa yuyayninkunata qatirqanku. Chayhinataq ch’uyakuna imatapas pukllayman rikuchirqanku, nispa: ‘Señorpa templon, Señorpa templon, kaykunaqa chaymi’ (Jeremías 7:4), ichaqa chay pachallapitaq Diospa carácternta pantasqata rikuchispa, sutinta mana yupaychaspa, santuariontapas qhellicharqanku.”

Chay Señorpa uvas chakraqninta qhawaqkuna, paykunaqa mana cheqaqchu karqanku churasqa qhawayninkuman. Sacerdotekuna, yachachiqkunapas, mana fiel yachachiqkunachu karqanku llaqtapaq. Mana ñawpaqninpi churarkankuchu Diospa allin kayninta, khuyapayayninta, nitaq paypa munakuyninman hinallataq servicionninman derechon kasqanta. Kay chakra qhawaqkunaqa kikinpa hatunchasqa kayninkuta maskharqanku. Munarqanku uvas chakraq rurunkunata kikinkupaq jap’iyta. Yachayninkuta churakurqanku paykuna kikinman runakunapa qhawariyninta, yupaychasqanta ima aysaypi.

Kay Israelpi kamachiqkunapa huchankunaqa manam kaqchu llapa runapa huchan hina. Kay qharikunaqa Diospa ñawpaqenpi ancha manchaychanapaq watasqa kanku. Paykunaqa prometesqaku karqan: “Kayta nin Señor” nisqa willakuyta yachachinankupaq, hinaspa sinchi kasukuyta sapa p’unchay kawsayninkupi rurachinankupaq. Chayta mana ruraspaqa, qelqasqa Simiqkunata pantachispa tikrachirqanku. Runakunaman llasaq qepikuna churapayarqanku, hinaspa ceremoniakunata kallpachaspa mañarqanku, chaykunaqa kawsaypi sapa puriypi chayanankama. Llaqtaqa mana samarisa sapa kuti llakiywanmi kawsarqan, rabikuna nisqankuta mana hunt’aspa atisqankurayku. Runakuna ruwa-sqa kamachikuykunata waqaychaspa kasukunapaq mana atiyta rikuspaqa, Diospa kamachikuykunamanta mana allinta qhawariq tukurqanku.

“Señorqa llaqtanta yachachirqa, paymi chakra uvasniyuqpa dueñon kasqanta, hinaspa llapa ima kaqninkupas paykunaman churakusqanta confiakuywan, paypaq llamk’achikunankupaq. Ichaqa sacerdotekuna yachachiqkunawan mana hunt’arqankuchu sagrado oficionkupa llamk’ananta, Diospa imankunata makinkupi apasqankuta hina. Paykunaqa llapallanman hina suwarqanku paymanta, paykunaman confiakusqa yanapakuykunatawan kamachinakuykunata, paypa ruwasqan ñawpaqman purichisqa kananpaq. Munapayasqanku hinaspa ancha qillqakusqanku rayku, mana judío runakunapaqpas pisipaqchasqa kanku. Chayhinataq gentil pacha runakunaman ocasión qosqa karqan, Diospa kasqanta hinaspa paypa reinonpa kamachikunanta pantasqa hamut’anankupaq.”

Tayta sonqoyuq sunquwanmi Diosqa llaqtanta awantakurqa. Payqa mañakurqa paykunawan qhuyapayakuykunawan qosqankunawan, hinaspa qhuyapayakuykunata qechusqanwanpas.

Pacienciawanmi huchankunata ñawpaqman churapurqa, hinaspa llamp'u awantaywan suyarqa paykuna reqsichikuyninkuta. Profetakuna hinaspa kachaqkunaqa kachamusqaku Diospa derechonta yapu runakunapa contranpi kallpachaypaq; ichaqa allin chaskisqa kayninpa rantinpi, awqakuna hina tratasqaku. Yapu runakunaqa paykunata qatiykacharqaku hinaspa wañuchirqaku. Diosqa wakin kachaqkunatapas kachamurqa, ichaqa paykunapas kaq ñawpaq kachaqkunahinallataqmi tratasqa karqaku, aswanpas yapu runakunaqa astawan sinch'i cheqnikiyta rikuchirqaku.

“Qhipa yanapaynin hina, Diosqa Churinta kachamurqa, nispa: ‘Churiytaqa manchakuspa yupaychanqaku’,” ichaqa paykuna kutichikuyninkuqa phiñakuywan hunt'asqa karqa, hinaspataq paykuna pura ninakurqaku: “Kaymi herederuqa; hamuychik, wañuchisun, hinaspataq herencia qhichusun.” Chayhinaqa viñata saqisqa qhiparisaqku kuisqa hap'iykuspa, rurasqakutaq munasqanchikman hina rurayta rurasaqku rurunwanpas.

Judío kamachiqkunaqa mana Diosta munarqankuchu; chayraykum paymanta kikinkuta t'aqakurqanku, hinaspataq llapa paypa qayakuyninkunata chiqap arregloman chayanapaqta qichurqanku. Cristo, Diospa Munasqan, hamurqa uvas chakra Dueñonpa derechonkuna sut'ichanapaq; ichaqa chakra arriendaqkunaqa sut'i pisipachaywan payta tratakurqanku, nispa: Mana munaykuchu kay runaqa noqayku patapi kamachinanta. Paykunaqa Cristopa sumaq kawsayninmanta envidiakurqanku. Yachachiyninga paykunapamanta ancha aswan allin karqa, hinaspataq paypa allin llusqisqanta mancharqanku. Payqa paykunawan rimanakurqa, iskay uya kayninkuta qawachispa, hinaspataq rurayninkuq cheqaq, mana pantay atina ruwayninkunamanta lloqsimuq resultadokunata rikuchispa. Chaymi paykunata utqaylla locoyayman churarqa. Chupaykuq hinam nanachikurqanku chay rimaypi qawachiykunamanta mana upallachiy atisqankumanta. Christoqa sapa kuti rikuchisqan alto chiqap kay kamachiyta cheqnikiurqanku. Qawarqankum paypa yachachisqanqa paykunata churashasqanta maypichus paykunapa kikiñanpaq munayninku qaparichisqa kasqa. Chayraykum wañuchiyta munarqanku. Cheqaq kayninpa, Diosman yupaychayniypa ejemplonta, hinaspataq llapa imata rurasqanpi rikuchikuq hanan espiritualidadta cheqnikiurqanku. Tukuy kawsayninmi paykunapa kikiñanpaq munayninkuman huch'uychay karqa; hinaspa tukuypa qhipa prueban chayamuptin, chay prueba wiñay kawsaykama kasukuyta utaq wiñay wañuyman mana kasukuq kayta niq, Israelpa Santo Ninta qichurqanku. Cristotawan Barabasta akllanaykupa tapusqa kashaptinku, qapariqta nirqanku: “Barabasta cachariykuwayku!” Lucas 23:18. Hinaspa Pilato tapuptin: “¿Imatataq rurasqa Jesuswan?” nispa, phiña qapariywan nirqanku: “¿Chakatapi wañuchisqa kachun!” Mateo 27:22. “¿Qankunapa Reyniykichista chakatapi wañuchisachchu?” nispa Pilato tapurqa, hinaspa sacerdotekunamanta, kamachiqkunamantawan kutichiy hamurqa: “Mana huk reyniyku kanchu, aswanqa Césarllam.” Juan 19:15. Pilato makinkunata mayllakuspa: “Kay chiqap runa yawarninmanta mana huchayuchchu kani” nispa, sacerdotekunaqa mana yachaq runakunapa t'aqlla huñunakuyninwan kуска sonqowan willakurqanku: “Yawarninqa noqaykupaq, wawaykupapas kachun” nispa. Mateo 27:24, 25.

Chhaynaqa judío kamachiqkuna akllayñinkuta ruwarqanku. Paykunapa yuyayninku qillqasqa karqa Juanpa rikushqan p'unchawpi tronopi tiyaqpa makimpi kaq libropi, chaytaqa mana pipas kichariyta atirqanchu. Tukuy piñakuyninwan kay yuyayqa paykunapa ñawpaqenman rikhuringa chay p'unchawpi, Judá ayllumanta León chay librotapa selloqninkunata kicharispa.

“Judío llaqta runakunaqa ancha munasqankuta yuyarirqanku hanaq pacha pa munasqan kaqkuna kasqankuta, hinallataq Diospa iglesian hina wiñaypaq hatunchasqa kananankuta. Paykunaqa Abrahampa churinkuna kasqankuta nisqanku, chayraykutaq allin kawsayninkupa sayaynin chhayna sinchi rikurirqan paykunapaq, allpa hanaq pachatapas atipaykuspanku derechonkumanta qichunankupaq mana pipas atinqachu nispá. Ichaqa mana iñiyuniyuq kawsayninkuwanqa hanaq pachamanta huchachasqa kananankupaq, Diosmanta t’aqasqa kananankupaqwanmi wakichikurqanku.”

“Chakrayoq uvas chakramanta rimaypi, Cristoqa sacerdotekunapa ñawpaqenpi mana allin ruwayninkupa hatun aswan tukukuyninta rikuchispa, kay tapuyta paykunaman churarqan: ‘Chayrayku uvas chakrayoq hamuspanqa, imatataq chay chakra arariqkunawan ruwanqa?’ Sacerdotekunaqa willakuyta ancha sonqowan qatisharqanku, hinaspa mana yuyarispa kay rimay paykunawan ima tupaynin kasqanta, runakunawan kуска kutichirqanku: ‘Chay mana allin runakunataqa ancha llaquypi wañuchinqa, hinaspa uvas chakrantaqa huk chakra arariqkunamanmi qosqa, paykunaña pacha chayamunanman hina poqoyninkunata payman kutichinqaku.’”

Mana yuyaykuspankum paykuna kikinkupaq usuchikuyninkuta rimarqanku. Jesusqa paykunata qhawarirqan, hinaspan paypa sunqukama hayk’uq qhawaynin urapiqa yacharqanku sunqunkupi pakasqa imakunatapas Ñawpaqninpi ñawinchashasqanta. Paypa divinidadninqa paykunapa ñawpaqinkupi mana pantay atina kallpawan llihipirqa. Chakrayuq runakunapiqa kikinkunapa rikchayninta qhawarirqanku, hinaspan mana munaspankupas nirqanku: “Dios ama saqechunchu!”

Llakiyan hinaspa, llakikuywanpas Cristo tapurqa: “¿Manachu hayk’aqpas qellqasqa Qelqakunaspi ñawirqankichis: ‘Rumiqa, wasi ruwaqkuna wikch’usqa, chaymi tukurqa esquinaq uman rumiman; kayqa Señorpa rurasqanmi, ñawinchiskunapipas musphaypaqmi?’ Chayraykun niykichis: Diospa qhapaq suyunka qankunamanta qechusqa kanqa, hinaspan qoyusqa kanqa huk llaqtaman, chaypa rurunkunata apamuqman. Pipas kay rumi pataman urmaqqa pakisqa kanqa; ichaqa mayqenpa patamanpas chay urmaykunqa, ñut’u allpamanmi kutaykunqa.”

“Cristoqa israel runakunapa nacionninkuta wañuy puchukaymanta hark’anman karqa, runakuna Payta chaskisqankuman hinaqa. Ichaqa envidiapas celospas paykunata mana kuyapayakuq, mana allinyachikuy atikuq runakuna ruwarqa. Paykuna yuyaychakurqanku Jesús Nazaret llaqtamanta hamuqta Mesías hina mana chaskinankupaq. Paykuna kay pachapa Kanchayninta qhispirqanku, chaymantapacha kawsayninku chawpi tutayaq tutapa hina tutayaywan muyurikusqa karqa. Ñawpaqmanta willasqa chinkayqa israel runakunapa nacionninman hamurqa. Kikinkupa sinchi munayninkupas, mana kamachisqa kaspá, paykunapa tukukuyninkuta ruwarqa. Ñawsa phiñakuyninkupi huknin hukninta tukuyisirqanku. Paykunapa hatariq, sasa uyarikuq hatun kayninku Romanomanta atipaqninkupa piñakuyninta paykunaman apamurqa. Jerusalén llaqta thuñisqa karqa, templopas urmaykuchisqa, chay tiyana chiqanpas chakra hina yapusqa karqa. Judápa churinkunapas aswan mancharikuypaq wañuykunawan wañurqanku. Millonkunam rantisqa karqanku, mana iñiq runakunapa llaqtankunapi watasqa sirviqkuna kananpaq.”

“Judíokunaqa huk llaqtahinaqa mana hunt’arqankuchu Diospa munayninta; chayrayku uvas chakraqa paykunamanta qechusqa karqa. Chay allin atiykunata mana allinta llamk’achisqankurayku, chay pisipaq qhawasqa ruwaytaq, wakinkunamanmi qoykusqa karqa.”

“Uvas chakra nisqamanta rimayqa manam judío llaqtallapaqchu. Chaypiqa noqanchikpaq yachachiy kan. Kay miraypi iglesiaga Diosmanta hatun privilegiykunatawan bendicionkunatawan qosqa karqan, paytaq chayman hina kutichiykunata suyan.” Christ’s Object Lessons. 284–296.

Joel qillqapi kay pachapa tukukuyninpi qhepa paraq historianta riqsichin. Qhepa paraqa Diospa qhepa tukuy willakuyninmi, Apocalipsis chunka tawañiyuq qillqapi kinsa kaq angelpa willakuynin. Qhepa paraqa kinsa kaq angelpa willakuyninta rikch’achiq kaptinpas, chaymantaqa Divinidadwan runakunawan rimanakuy ruwaytapas rikch’achin, Zacaríasqa qorin aceitenwan unanchasqa hina, ñawpaq parawan qhepa parawan, altar-manta ninañanwan, huk rikch’achiykunawanpas. Qhepa paraqa manam huk willakuynillachu, nitaq Dioswan runawan rimanakuy ruwayllachu, aswanpas Diospa Siminpi takyachisqa Bibliata yachaypa sapa santificasqa “metodología”-nmi. Chay metodologíaqa Isaíasqa “línea sobre línea” nisqanmi, iskay chunka pusaqniyuq capítulo-pi tarikusqa.

Ñawpa Israelpa qallariyninpi, hinallataq kunan p’unchawkunapi Israelpipas, Dios, “chakra llamk’aq” nisqa, Israelta “ch’in pampamanta” horqorqan. Tawa pachak kimsa chunka watayuq Egiptopi watasqa kayninqa hinaspa Tutayay Pacha watakunapi 538manta 1798kama watasqa kayninqa ima kaptinpas, Israelqa “ch’in pampamanta” horqosqa karqan, imaraykuchus “ch’in pampa”qa esclavitudpa hinaspa watasqa kaypa unanchaqninmi. Ñawpa pacha chiqap Israelchus icha kunan pacha espirituyniyuq Israelchus, Diosqa paykunata ch’in pampa watasqa kaymanta librarqan hinaspa “takyachirqan” “Paypa akllasqa kikinpa kaqninta hina, Señorpa uvas chakra” nisqata, sacerdotekuna hinaspa príncipekuna kananpaq qayasqa, paykunaqa “qosqasqa kachkarqan” “Diospa rimayninkunata” reqsichiy privilegiowan. Ñawpa Israelpaq “rimayninkuna”qa Leymi karqan; kunan Israelpaqtaq Leypas hinaspa profeciakunapas.

“Tayta Diosmi kay p’unchaykunapi iglesianta waqyashan, imayna ñawpaq Israelta waqyarisqan hina, kay pachapi k’anchay hina sayarinanpaq. Cheqaq kaypa atiyiniyuq rakinaqninwan, ñawpaq, iskayñiqin, kimsañiqin angelkunapa willakuyninkunawan, payqa iglesiakunamanta hinallataq pachamanta rakirqan, paywan sagrado qayllayman pusananpaq. Payqa paykunata Kamachisninpa waqaychaqninman churarqan, kay p’unchaypaq hatun profecía cheqaqkunatataq paykunaman hap’ichirqan. Imayna ñawpaq Israelman sagrado rimaykuna qoykusqa karqan hina, chaykunapas sagrado confiyami, kay pachaman willasqa kananpaq. Apocalipsis 14 nisqapi kimsa angelkunaqa chay runakunatan rikuchin, Diospa willakuyninkunapa k’anchayninta chaskikunku, hinaspa paypa rantin hina llusqinanku, kay pachapa tukuyinpi warningata waqyasqa willananpaq.” Testimonies, volume 5, 455.

Israel kunan pacha kaqmi churasqa karqa kinsa angelpa hatun qapariyninta willakunampaq qhipa paraq kallpanwan, sapaq kawsayninpi Cristopa kayninta rikuchispa Espíritu Santopa kallpanwan. Kinsa angelpa hatun qapariyninqa hunt’asqa kan qhipa paraq hich’aykusqan tiempopi, chay pacha llulla hawka kaywan allin kawsaywan qhipa paramanta willakuyta huk runakuna paqarichkaptinku,

paykunaqa Babiloniapa vinonwan machasqa kanku. Kaykunaqa Isaiaspa Efrainpa machasqankunam, Joelpa vinota upyaqkunapas, siminkumanta musuq vinota kuchusqa kaqkuna. Cheqaq qhipa paramanta willakuyta chaskiqkunaqa Danielwan, Misaelwan, Hananiaswan, Azariaswan rikuchisqa kanku, paykuna Babiloniapa mikhuyninta mana chaskispa hanaq pachamanta qarakuyta akllarqanku. Kaykunaqa pachak tawa chunka tawa waranqa runakunami, paykuna Moisespa takiyninta hinallataq Corderopa takiynintapas takinku, ichaqa uvas chakraq takiytapas, imaraykuchus uvas chakraqmanta rimayqa hunt'asqa karqa Moisespa willakuyninpi ñawpa Israelpa qallariyninpi, trato nisqawan tinkisqa kawsayninpi, hinallataq yapamanta hunt'asqa karqa ñawpa Israelpa trato nisqawan tinkisqa kawsayninpa tukukuyninpi Corderopa willakuyninpi.

Uvas urqupa taki tukukun huk ñawpaq pacto llaqtata saquesqa kaptin, musuq pacto llaqtaqa Señorman kasarasqa kan. Señormi pichus chusku chunka watakuna chunlla puriyninpi wañuqkunata saqerqan, hinaspata Josuéwan pactota rurarqan chaylla pachapi, chay wañuqkunata ripuchispa. Señormi ñawpaq Israelta ripuchirqan chaylla pachapi payqa iglesiata cristianata kasaraspa. Alfa, icha qallariy historiata, Moisésmi rikuchin; omegaqa Corderomi rikuchin. Paykuna iskayninku ima historiata rikuchinku, chayqa uvas urqupa rikch'ayninmanta historiami; chayrayku Isaiaspa uvas urqumanta takinqa, Juan Reveladorpa Moisésmanta hinaspa Corderomanta takinmi.

Kay yuyaykunata qatiq artículo qhipamanmi qatiqrisunchis.

“Kaykunaqa manam Hermana White-pa siminkunachu, aswanpas Señorpa siminkunami, hinaspataq Paypa kachamusqan willakuqninmi kaykunata qowarqan qankunaman qosunaypaq. Diosmi waqyashasunkiñakichik amaña Paywan churanakuyllapi llamk'anaykichikpaq. Achka yachachikuykunam qosqa karqan runakuna cristianokuna kasqankuta nispanku, ichaqa Satanaspa kayninchakkunata rikuchispa, espiritupi, simipi, ruwasqankupipas cheqaq kaypa ñawpaqman puriyninta hark'aspa, cheqaqtapuni purishanku maymanchus Satanas pushasqankuman. Sonqonkupa sinchi rumiyasqanraykum atiyta hap'ipakunku, chaytaqa ima hina kaspapas mana paykunapaqchu, nitaq chayta ruraytaqa rurankumanchu. Hatun Yachachiqmi nin: 'Tikramusaq, tikramusaq, tikramusaq.' Battle Creek llaqtapi runakunaqa ninku: 'Señorpa temponmi noqayku, Señorpa temponmi noqayku,' ichaqa wak laya nina llamk'achkanku. Sonqonkunaqa manam Diospa graciannintaq ñut'uchisqa, uywaychasqa hinachu kachkan.” Manuscript Releases, volumen 13, 222.

“Diospa pacienciaqa huk imatapas munan, ichaqa qankunaqa chaytaqa pampachkankichik. Payqa saquespa hinallataq huk estado de cosas hamunanpaq, qankunaqa qhepaman chinkachisqa kananpaq munawaqchik, ichaqa chaypacha ñaqaña qhipa kanqa. Diosqa Elías-ta kamachirqan llullakuq, sinchi sonqoyuq Hazeel-ta Siria suyupa rey-ninman jawichinampaq, idolatría-pi urmasqa Israelpaq huk azote hina kananpaq. ¿Pitaq yachanman manachu Diosqa qankunata saqerparisunkichik munasqaykichik llullachikuyma? ¿Pitaq yachanman manachu allin willakuq, firme, cheqaq predicadorkunaqa qhipa runakuna kankuman, paykunaqa agradecekuyta mana yachaq iglesiakunaman sumaq kawsay evangelio-ta qhipa kutipi haywanankupa? Ichaqa allinmi kananman wañuchiqaqunaqa ña Satanásqa makin urapi yachachisqa kachkanku, huk iskay kimsa estandarte apaqkuna aswan ripunankuta suyashallanku paykunapa rantinpi yaykunankupaq, hinaspa llulla profetapa siminwan

qaparispa: ‘Thak kay, thak kay,’ nispá, Señor mana rimarisqa kaptin thak kaymanta. Ñoqaqa mana sasachu waqani, ichaqa kunanqa ñawiykuna waqaywan tutayasqa kashan; qelqashaqtiy ñawiy waqaykuna papelnijpi urmamushan. Ichaqa pisillamantaña noqanchik ukhupi llaqa profecía rimaykuna tukukapunman, hinaspa runakunata kuyuchiqa vozqa manañam aychayuq puñuyninkuta chinkachinqachu.”

“Diospaq musuq hina, mana yachaspa rurayninta kay pachapi ruwaspa, santo makikuna arcataña mana aparinqaku chayqa, llaquy runakunaman hamunqa. ¡Ay, kay p’unchayniyki qam, ari qampis, allin kawsayniyki paq ima kaqkunata riqsiyta atiykikuman karqan! ¡Ay, llaqtanchik Nineve llaqtahina tukuy kallpawan wanakuspa, tukuy sonqowan iñinman, chay hinaqa Dios paykunamanta sinchi phiñakuyninta qichunman!” Testimonies, volumen 5, 77.

“Sichus sunquyki munayniyuq kaspayki, hinaspa hatun kaywan chaymanta kikiykita allinpaq qhawaspa pantasqaykikunata mana willakuptiki, Satanaspá musphachikuyninkunapa uranpi saquesqa kanki. Señor pantasqaykikunata qhawachisunki chaypachaqa mana wanakuptiki nitaq huchaykita willakuptiki, paypa providencianninqa kutin kutinta chay hallp’ata purichisunki. Saquesqa kanki kikin hina pantaykunata ruwaqpaq, yachayniyqikim pisiyasqa kanqa, hinaspa huchata sut’inchasunki allin kaypaq, allin kaytataq huchapaq. Kay qhepa p’unchaykunapi atipayta qallariq achka llullachikuynikuna muyuriykusunki, hinaspa umalliqniykita cambianki, mana yachaspa ima rurayta rurasqaykita.” Review and Herald, December 16, 1890.